

ABORDĂRI ASUPRA CAZURILOR DE TRAGERE LA RĂSPUNDERE PENALA A STĂRII DE BEȚIEI SAU DE EBRIETATE FIE CA CIRCUMSTANȚĂ ATENUANTĂ SAU AGRAVANTĂ

Constantin BUJOR, doctorand, ULIM

Dumitru Marinel HORTOPAN, doctorand, ULIM

Recenzent: **Sergiu CERNOMOREȚ**, doctor în drept, conferențiar universitar

APPROACHES TO CRIMINAL RESPONSIBILITIES OF DRUNKNESS OR DRUNKNESS EITHER ATENUATING OR AGGRAVATING CIRCUMSTANCES

With the individualization of punishments, mitigating or aggravating circumstances also have a great importance. There are various circumstances, which do not depend on the achievement of the legal content of the offense in its basic form. Circumstances — both attenuating and aggravating — refer to deed or perpetrator, influencing the degree of concrete social danger of the act, aggravating or attenuating the original responsibility of the perpetrator. The court will only have to take into account those circumstances or facts that lead to a significant reduction or increase in the degree of concrete danger of the act as a whole and not taken alone.

Keywords: criminal record, legal circumstances, judicial or optional circumstances, aggravating, mitigating circumstances, alcoholic beverages, narcotics, intoxication, voluntary intoxication, complete intoxication.

Odată cu individualizarea pedepselor, o mare importanță au și circumstanțele atenuante sau agravante. Sunt diverse împrejurări, care nu depind de realizarea conținutului juridic al infracțiunii în forma sa de bază. Circumstanțele — atât atenuante, cât și agravante — se referă la fapta sau făptuitor, influențând gradul de pericol social concret al faptei, agravând sau atenuând răspunderea inițială a făptuitorului. Instanța va trebui să țină seama doar de acele împrejurări sau fapte care conduc la o reducere sau creștere semnificativă a gradului de pericol concret al faptei în ansamblul ei și nu luată aparte.

Cuvinte-cheie: antecedente ale infractorului, circumstanțe legale, circumstanțe judiciare sau facultative, agravante, atenuante, băuturi alcoolice, substanțe narcotice, starea de beție, beție voluntară, beție completă.

Circumstanțele se clasifică după anumite criterii după cum se referă la faptă sau la făptuitor, circumstanțele sunt reale sau personale. Pornind de la efectul și cunoașterea lor, sunt atenuante și agravante, cunoscute și necunoscute unele dintre circumstanțe sunt prevăzute de lege, altele în teoria și practica dreptului penal, și pot fi anterioare, concomitente sau posterioare săvârșirii infracțiunii.

Sunt considerate circumstanțe anterioare săvârșirii infracțiunii: antecedentele infractorului, conduita bună a acestuia până la săvârșirea infracțiunii. Circumstanțele concomitente sunt: starea de provocare, desistarea, comiterea faptei în loc public, în timpul nopții, uneori în participație, prin efracție, cu ajutorul armelor, prin cruzimi etc. Posterioare acțiunii sau inacțiunii infracționale sunt considerate: împiedicarea producerii rezultatului, prezentarea făptuitorului de bună voie la organele judiciare, recunoașterea vinovăției de la începutul urmăririi penale, sustragerea de la urmărire, atitudinea față de victimă, repararea benevolă a prejudiciului cauzat prin acțiune sau inacțiune¹.

În funcție de infracțiunile cu privire la care au efecte circumstanțele sunt: generale și speciale. Cele generale se extind asupra tuturor infracțiunilor și sunt prevăzute în partea generală a Codului penal. Cele speciale sunt prevăzute în partea specială a Codului penal sau în legi speciale și se aplică numai la o infracțiune (de exemplu, numărul victimelor face ca omorul să devină deosebit de grav, timpul sau locul săvârșirii furtului atrage agravarea acestuia, consecințele deosebit de grave agravează fapta). Când aceeași împrejurare este prevăzută atât ca circumstanță generală, cât și ca circumstanță specială, se va aplica circumstanța specială.

Circumstanțele atenuante îmbracă și ele mai multe aspecte. Astfel, în cadrul lor putem distinge *circumstanțe legale* sau obligatorii și *circumstanțe judiciare* sau facultative. Potrivit art.73 din Codul penal al României, următoarele împrejurări constituie circumstanțe atenuante:

- a) depășirea limitelor legitimei apărări sau ale stării de necesitate;
- b) săvârșirea infracțiunii sub stăpânirea unei puternice tulburări sau emoții, determinate de o provocare din partea persoanei vătămate, produsă prin violență, printr-o atingere gravă a demnității persoanei sau prin altă acțiune ilicită gravă.

Pentru funcționarea primei modalități atenuante este necesară îndeplinirea a două condiții: una privitoare la atac și cealaltă la reacția făptuitorului. În legătură cu atacul, trebuie să existe o stare de legitimă apărare, respectiv de necesitate. Când făptuitorul nu s-a aflat în fața unui atac de o anumită gravitate sau atacul a fost consumat fără posibilitatea revenirii lui sau apărarea s-a produs ulterior, noțiunea de depășire cu efect scuzabil nu are aplicare. Atacul specific legitimei apărări trebuie să fie material direct, imediat, injust și de o asemenea gravitate încât să pună în pericol viața celui atacat. Ca urmare a acestuia, făptuitorul depășește în mod nepermis gravitatea aceluia act. Totodată disproporția dintre atac și apărare trebuie să nu fi fost determinată de o puternică tulburare sau emoție, deoarece într-un asemenea caz sunt îndeplinite cerințele legitimei apărări asimilate (starea de legitimă apărare și exces de apărare determinate de tulburarea sau temerea în care s-a aflat făptuitorul) și deci, se pronunță achitarea pentru o cauză care înlătură caracterul penal al faptei.

1 Gheorghe Boboș, Gheorghe Vlădica-Rațiu, *Răspunderea, responsabilitatea și constrângerea în domeniul dreptului*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1996, pag. 146.

Depășirea limitelor legitimei apărări este o circumstanță atenuantă când infractorul se află în legitimă apărare, însă apărarea sa a depășit limitele acesteia fără să se fi aflat într-o stare de tulburare sau temere. Depășirea acestor limite constituie o circumstanță atenuantă legală personală. Depășirea în mod intenționat a limitelor stării de necesitate constituie o circumstanță atenuantă dacă fapta a fost comisă pentru înlăturarea unui pericol și s-au cauzat urmări vădit mai grave decât cele ce s-ar fi produs prin neînlăturarea stării de pericol.

Cât privește starea de provocare, ea există atunci când infractorul a săvârșit fapte prevăzute de legea penală sub stăpânirea unei puternice tulburări sau emoții, determinate de o acțiune provocatoare din partea persoanei vătămate, produsă prin violență, printr-o atingere gravă a demnității persoanei sau prin altă acțiune ilicită gravă. În asemenea cazuri, inculpatul în timpul luării hotărârii și al comiterii acțiunii trebuie să fi fost într-o stare de puternică tulburare sau emoție determinată de atitudinea provocatoare a victimei. Atenuarea răspunderii și a pedepsei are loc tocmai datorită faptului că factorul intelectual și volutiv a celui provocat, în momentul luării hotărârii infracționale, este influențat de starea de puternică tulburare sau emoție, iar pe de altă parte, luarea hotărârii a fost determinată de conduita intenționat provocatoare a victimei².

Referitor la circumstanțele atenuante judiciare sau facultative, cu caracter exemplificativ, legiuitorul enumeră în cuprinsul art. 74 C.Pen. împrejurări care mai pot fi considerate circumstanțe atenuante:

- a) conduita bună a infractorului înainte de săvârșirea infracțiunii;
- b) stăruința depusă de infractor pentru a înlătura rezultatul infracțiunii sau a repara paguba pricinuită;
- c) atitudinea infractorului după comiterea infracțiunii rezultând din prezentarea sa în fața autorităților, comportarea sinceră în cursul procesului, înlesnirea descoperirii sau arestării participanților.

Instanța are libertate de a considera ca având același caracter atenuant orice alte împrejurări, cum ar fi: starea de beție voluntară completă (când din proprie inițiativă, făptuitorul ingerează mari cantități de alcool, în raport cu starea psihofizică, acesta alterându-i capacitatea de a-și dirija acțiunile) sau responsabilitatea atenuantă. Codul penal enumera numai exemplificativ circumstanțele facultative și lasă la aprecierea instanței de judecată constatarea și aplicarea lor.

Caracterul judiciar și bivalent al beției voluntare complete rezultă din dispozițiile art. 49 alin. 2 C.Pen. potrivit cărora „starea de beție voluntară completă produsă de alcool sau de alte substanțe, nu înlătură caracterul penal al faptei. Ea poate constitui, după caz, o circumstanță atenuantă sau agravantă”. Beția voluntară completă, este o circumstanță judiciară, bivalentă, pentru că deși unică, în raport de împrejurări poate avea fie caracter atenuant, fie caracter agravant³. Este circumstanță judiciară pentru că stabilirea și reținerea ei, este lăsată la aprecierea instanței judecătorești.

2 Matei Basarab, „Drept penal. Parte generală”, vol. I, Edit. Lumina Lex 1998, vol. II, pag. 394.

3 Ștefan Daneș, *Considerații în legătură cu circumstanțele agravante legale și judiciare*, în R.R.D. 11/1984, pag. 33.

Condițiile beției voluntare complete sunt următoarele⁴:

- făptuitorul să se fi găsit, în momentul săvârșirii faptei, în stare de beție provocată de alcool sau de alte substanțe;
- starea de beție să fie voluntară, adică să conștie din ingerarea voită de băuturi alcoolice sau alte substanțe;
- starea de beție să fie completă;
- fapta să fie prevăzută de legea penală și să constituie infracțiune; numai în acest fel beția completă va putea constitui, după caz, o circumstanță atenuantă sau agravantă.

Dispoziția din alin. 2 al art. 49 conține, în raport cu dispozițiile din capitolul V privitoare la cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, o normă negativă, în sensul că ea nu prevede o astfel de cauză de înlăturare a caracterului penal al faptei, ci dispune excluderea stării de beție voluntară din rândul acestor cauze. O astfel de normă negativă era necesară în special pentru ipoteza stării de beție voluntară completă.

Pentru starea de beție incompletă, excluderea acesteia dintre cauzele de înlăturare a caracterului penal al faptei decurge din însăși natura acestei beții incomplete, care nu poate fi socotită ca o cauză de pierdere a capacității psihice de a înțelege și voi, și se impune *a fortiori*, față de dispoziția cuprinsă în alin. 1 al art. 49 care nu admite înlăturarea caracterului penal al faptei, nici chiar în cazul stării de beție accidentală, dacă aceasta nu este completă⁵.

În cazul stării de beție voluntară, dar completă, motivul pentru care această stare a fost exclusă dintre cauzele care înlătură caracterul penal al faptei este că persoana care s-a pus voluntar în această stare a avut posibilitatea, încă de la început și apoi în tot timpul cât starea de beție era încă incompletă, să-și dea seama de eventualele urmări pe care le-ar putea avea starea de inconștiență către care lunecă în mod voit. Ne găsim, deci, în fața unui caz special de „acțiune sau inacțiune liberă în cauza ei”.

În starea de beție voluntară completă, subiectul poate săvârși fapte ilicite comise cum ar fi insultă, ultraj sau fapte omisive prin neîndeplinirea obligațiilor care îi reveneau în timpul cât s-a aflat în stare de beție. Dacă agentul a consumat în mod voit băuturi alcoolice ajungând într-o stare de beție completă nu are relevanță faptul că starea de beție s-a produs pe fondul unei boli psihice preexistente afectând capacitatea de apreciere critică a faptelor și manifestările volitive ale inculpatului; în acest caz, s-ar putea, cel mult, recunoaște existența unei circumstanțe atenuante. O soluție similară s-ar putea concepe și în cazul beției voluntare care a atins o treaptă foarte avansată, fără să fie completă⁶.

Starea de beție voluntară, ca orice împrejurare care privește fapta săvârșită sau persoana făptuitorului, va fi ținută în seamă la cântărirea vinovăției și la individua-

4 Valentin Mirișan, *Drept penal. Partea generală*, Ed. Lumina Lex, București, 2004, pag. 154.

5 Vintilă Dongoroz (coord.), *op.cit.*, vol. I, pag. 403.

6 George Antoniu, *Vinovăția penală*, Ed. Academiei, București, 2002, pag. 241.

lizarea pedepsei. În raport cu natura faptei săvârșite și cu complexul împrejurărilor acestei fapte, starea de beție voluntară poate fi uneori o circumstanță atenuantă (de exemplu: o persoană neobișnuită cu băuturile alcoolice s-a îmbătat ocazional la o petrecere și în această stare părăndu-i-se că un altul îl zeflemisește l-a insultat și lovit; sau de exemplu persoana care a fost vătămată prin fapta săvârșită de cel aflat în stare de beție voluntară a contribuit ea însăși la aducerea făptuitorului în această stare oferindu-i băutura și insistând să mai bea); alteori, starea de beție voluntară poate constitui, dimpotrivă, o circumstanță agravantă (de exemplu: făptuitorul s-a îmbătat anume pentru a săvârși cu mai mult curaj fapta; sau fapta a fost săvârșită în exercițiul profesiei, făptuitorul aflându-se în stare de ebrietate). În genere, starea de beție ocazională constituie o circumstanță atenuantă, iar starea de beție obișnuită a celor care au năravul de a se afla mereu în această stare constituie o circumstanță agravantă. Starea de beție accidentală dar necompletă constituie de regulă o circumstanță atenuantă fiindcă există posibilitatea ca, fără să fi ajuns în această stare, independent de voința sa, făptuitorul nu ar fi săvârșit fapta.

Dacă inculpatul, deși știa că fiind bolnav, îi este interzisă consumarea băuturilor alcoolice, a ingerat, totuși, astfel de băuturi, ajungând prin voința sa într-o stare de beție datorită căreia a devenit agresiv și a săvârșit o tentativă de omor el nu poate invoca circumstanța atenuantă a beției voluntare complete. În acest caz, deși știa că-i este interzisă consumarea alcoolului, a încălcat interdicția medicală, cu consecința pierderii controlului și a săvârșirii unei infracțiuni. El a avut posibilitatea, înainte și pe parcursul consumului de alcool să-și dea seama de consecințele pe care le va avea pierderea controlului asupra actelor sale, îndreptându-se voit și conștient spre o asemenea finalitate. Un astfel de proces are loc întotdeauna în cazul beției voluntare complete, răspunderea autorului fiind legitimată tocmai de existența unei așa zise acțiuni sau inacțiuni libere în cauza ei. E vorba de un proces de alunecare treptată spre o stare de inconștientă, pe care subiectul îl declanșează cunoscând că astfel, poate săvârși fapte prevăzute de legea penală⁷. Deci, în speță, s-ar putea pune eventual problema existenței agravantei reglementate de art. 49 alin. 2 C.Pen.; chestiunea va fi lăsată la aprecierea instanței de judecată.

Într-o altă hotărâre în mod corect s-a decis ca apărarea inculpatului — condamnat pentru violarea de domiciliu și tentativă de furt — care susținea că, întrucât era beat, nu și-a dat seama că pătrunde fără drept în curtea locuinței persoanei vătămate, fiind încredințată că intră în domiciliul său, nu poate pune în evidență existența unei erori de fapt în sensul art. 51 C.Pen. El ar fi putut beneficia — în cazul în care s-ar fi dovedit existența unei stări de beție voluntară completă — doar de circumstanța atenuantă prevăzută de art. 49 C.Pen.

Admițând că beția voluntară completă se află în mod obiectiv la limita stării de iresponsabilitate, dacă totuși ea nu duce la înlăturarea caracterului penal al faptei,

⁷ Tiberiu Duțu, *Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei și cauzele justificative*, Ed. Europolis, Constanța, 2007, pag. 163.

aceasta se datorează împrejurării că mai înainte de a fi ajuns în această stare făptuitorul și-a putut da seama de urmările pe care le-ar putea avea pierderea conștiinței către care el se îndreaptă și, totuși nu a pus capăt consumului de alcool, acceptând producerea acelor urmări.

Făcându-se o paralelă între un nebun și un om beat din punctul de vedere al dreptului penal s-a făcut următoarea remarcă⁸: oricât de aspru am pedepsi pe nebuni, aceasta nu va împiedica pe oameni de a înnebuni, nici pe nebuni de a comite fapte penale, pe când pedeapsa infractorilor care au comis infracțiuni în timpul beției va fi un mijloc salutar de a îndemna pe oameni să nu se mai îmbete.

În legătură cu infracțiunile comise în stare de ebrietate, în literatura juridică s-a concluzionat că, atunci când omul s-a îmbătat cu voință sau din imprudență, infracțiunile comise nu pot fi considerate ca susceptibile de a cădea sub incidența legii penale, cum ar fi căzut dacă ar fi fost comise de un om treaz. În schimb aceste infracțiuni pot fi imputate cu titlu de culpă, autorului lor, fiindcă culpa s-a produs mai înainte de a ajunge în stare de beție în momentul când a început să bea sau când a văzut că ar fi posibil să se îmbete, deci atunci când încă era responsabil.

Cu toate că nu există niciun criteriu prestabilit care să orienteze instanțele în determinarea caracterului atenuant sau agravant al stării de beție voluntară completă într-o cauză concretă supusă judecății, ele trebuie să precizeze motivat ce relevanță atribuie în speță stării de beție voluntară completă.

Săvârșirea infracțiunii în stare de ebrietate a fost abordată tradițional în legislația și în doctrina penală din Republica Moldova prin prisma problematicei responsabilității și iresponsabilității de a purta răspundere penală. Lucrurile nu s-au schimbat nici în noua lege penală: art. 24, care vizează răspunderea pentru infracțiunea săvârșită în stare de ebrietate, încheie reglementările legii penale referitoare la subiectul infracțiunii, urmând prevederile despre responsabilitatea și iresponsabilitatea individului.

Consumul de alcool sau de substanțe narcotice cu efect puternic constituie un factor care însoțește des săvârșirea de infracțiuni. Alcoolul, care, datorită accesibilității, are o pondere superioară față de celelalte substanțe menționate în ceea ce privește cauzele comiterii infracțiunilor, afectează sistemul nervos central, atacând conștiința și voința persoanei. Codul Penal al Republicii Moldova dispune, în art. 24, că „persoana care a săvârșit o infracțiune în stare de ebrietate, produsă de alcool sau de alte substanțe, nu este scutită de răspundere penală”. În acest context, un aspect important care urmează a fi clarificat în continuare este înțelesul stării de ebrietate. Se deosebesc două forme de ebrietate calitativ diferite, starea de ebrietate fiziologică și cea patologică, prima fiind cea vizată de art. 24, care nu exclude răspunderea penală.

Starea de ebrietate fiziologică nu exclude caracterul medical al iresponsabilității. Această stare survine treptat prin consumul conștient de băuturi alcoolice. De aceea, responsabilitatea nu se exclude atunci când infracțiunea este comisă de o persoană aflată în stare de ebrietate fiziologică, dat fiind faptul că consumul de astfel de sub-

8 Traian Dima, *op. cit.*, pag. 520.

stanțe este conștient și ea își dă bine seama de starea care poate să survină în urma acestui fapt. În stare de ebrietate fiziologică recepționarea realității obiective nu este complet denaturată; are loc o oarecare dereglare temporară a proceselor psihice, care se poate manifesta prin frânarea gândirii și reacției, a controlului asupra actelor sale. Or, într-o astfel de stare nu se pierde contactul cu realitatea, iar faptele poartă, ca și în cazul unui om treaz, un caracter motivat. În practica psihiatrică, în funcție de cantitatea și de caracterul băuturilor consumate, se disting 3 grade de ebrietate (simplă sau fiziologică): ușoară, medie și gravă. Cu cât gradul este mai avansat, cu atât mai mult se reduce atenția și reacția, recepționarea realității obiective, se reduce activitatea intelectuală, apare o dispoziție instabilă⁹.

În cazul ebrietății fiziologice, indiferent de gradul de ebrietate al persoanei, nu poate fi vorba de prezența criteriului medical și, de regulă, nici a celui juridic (deoarece nu se pierde total controlul asupra conștiinței și stăpânirea actelor). În consecință, persoana care a săvârșit o faptă în stare de ebrietate fiziologică de orice grad, cu toate că au loc anumite dereglări ale proceselor psihice ale creierului, rămâne a fi subiect al infracțiunii și urmează a fi supusă răspunderii penale — spre deosebire de starea de ebrietate patologică. Față de aceste persoane pot fi aplicate și măsuri de constrângere cu caracter medical, în ordinea prevăzută de art. 103 din Codul Penal al Republicii Moldova.

Starea de ebrietate patologică se deosebește de cea fiziologică nu din punct de vedere cantitativ (în funcție de cantitatea băuturilor consumate), ci sub aspect calitativ. În psihiatrie aceasta este privită ca o tulburare psihică temporară, care poate apărea și în cazul consumării unor cantități mici de alcool. Starea de ebrietate patologică apare pe neașteptate, este însoțită de o denaturare în recepționarea realității, iar faptele comise nu reprezintă o reacție la anumite evenimente ce au loc. Din aceste considerente, în practica psihiatrică, aceste manifestări sunt privite ca psihoze de scurtă durată, iar persoanele care au săvârșit fapte în astfel de stare sunt recunoscute iresponsabile, datorită cumulării ambelor criterii ale iresponsabilității (medical și juridic).

Un aspect nou și pozitiv față de legea penală anterioară este acela că art. 24 se referă nu doar la situațiile în care starea de ebrietate este produsă de alcool, ci și la cele când aceasta este rezultatul consumării „de alte substanțe“, cu toate că termenul „stare de ebrietate“ nu este cel mai potrivit în acest context. Se au în vedere drogurile, al căror efect asupra conștiinței din punct de vedere juridico-penal este de aceeași natură cu cel al băuturilor alcoolice. Conform Legii¹⁰ Republicii Moldova cu privire la circulația substanțelor narcotice, psihotrope și a precursorilor, prin drog se înțelege o „substanță narcotică (stupefiant) sau psihotropă de origine naturală

9 Stela Botnaru, Alina Șarga, Vladimir Grosu, Mariana Grama, *Drept penal. Partea generală*, Ed. Cartier Juridic, Chișinău, 2005, pag. 185-186.

10 Legea Republicii Moldova cu privire la circulația substanțelor narcotice, psihotrope și a precursorilor, nr. 382-XIV, din 6 mai 1999, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 73-77/1999.

sau sintetică, preparat care conține o astfel de substanță, altă substanță, preparat medicinal sau inhalant chimic cu efecte narcotice sau psihotrope¹¹. Substanțele narcotice (stupefiantele) sau psihotrope provoacă dereglări psihice și dependență fizică la consumul lor abuziv.

Starea de ebrietate produsă de substanțe narcotice rezultă din consumarea unor atare substanțe sub formă de pastile, prafuri, injecții, fumat etc. Ele pot fi cu destinație medicală (morfină) sau folosite în alte scopuri decât cele medicinale (heroina), de proveniență naturală (cânepa) sau sintetică (LSD). În funcție de efectul drogurilor asupra sistemului nervos central, acestea se clasifică în depresive (care încetinesc activitatea sistemului nervos central), stimulente (care accelerează activitatea sistemului nervos central) și perturbatorii (care perturbă activitatea sistemului nervos central și provoacă alterări ale percepției vizuale, temporale și spațiale ale consumatorului).

Substanțele psihotrope sau cu efect puternic sunt alt tip de substanțe care pot provoca starea de ebrietate, care acționează negativ asupra psihicului și nu exclud răspunderea penală, în conformitate cu art. 24 din Codul Penal al Republicii Moldova. Astfel de substanțe pot fi unele preparate medicale, care nu intră în lista drogurilor (eleniu, dimedrol, cloroform etc.), sau unele substanțe toxice, de uz casnic (benzina, acetona etc.).

Art. 24 din CP al RM dispune în final că „cauzele ebrietății, gradul și influența ei asupra săvârșirii infracțiunii se iau în considerare la stabilirea pedepsei”. Articolul dat nu diferențiază expres răspunderea penală în funcție de diferitele situații și cauze care au provocat starea de ebrietate, acestea din urmă având efect doar asupra pedepsei și fiind rezervate discreției judecătorului. În această ordine de idei, art. 78 include săvârșirea infracțiunii în stare de ebrietate în lista circumstanțelor agravante, de care instanța de judecată poate să și nu țină cont, ceea ce ar putea determina involuntar instanța de judecată să rețină starea de ebrietate doar în sensul agravării răspunderii.

Este indubitabil faptul că situațiile în care indivizii consumă alcool sau alte substanțe pentru a-și da curaj în scopul săvârșirii infracțiunii, fără de care, fiind cu conștiința trează, ei poate că nu ar fi săvârșit-o, ar trebui apreciate în sensul agravării pedepsei. Însă atunci când infracțiunea a fost săvârșită în stare de ebrietate de către un minor, la îndemnul sau sub influența altor persoane (mature), sau când efectul acestor substanțe nu le era cunoscut din start, aceste situații, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei, ar putea fi apreciate drept atenuante ori, cel puțin, să nu fie luate în considerare la stabilirea pedepsei¹¹.

Vorbind despre *beție ca circumstanță agravantă* atestăm că în sistemul român drept penal infractorul nu este cercetat izolat de fapta săvârșită și invers. Trăsăturile subiective și cele obiective care caracterizează infracțiunea se influențează reciproc. Ceva mai mult pentru a se putea stabili cu mai multă certitudine gradul de pericol

11 Stela Botnaru, Alina Șarga, Vladimir Grosu, Mariana Grama, *Drept penal. Partea generală*, Ed. Cartier Juridic, Chișinău, 2005, pag. 187-188

social pe care îl prezintă făptuitorul și fapta comisă trebuie avute în vedere nu numai trăsăturile care caracterizează în mod obligatoriu conținutul infracțiunii, dar și celelalte împrejurări anterioare, concomitente și posterioare săvârșirii faptei. De aceea o pedeapsă nu poate fi corect individualizată fără o analiză temeinică a împrejurărilor în care a fost săvârșită infracțiunea. Numai ținând seama de diversitatea acestor împrejurări se poate justifica de ce într-un caz a fost aplicată suspendarea condiționată a executării pedepsei, iar în altul nu a fost luată această măsură, de ce unui infractor i-a fost aplicată o pedeapsă și nu alta.

În ceea ce privește circumstanțele agravante, legiuitorul a înțeles să le prevadă în mod expres, aplicarea lor de către organul judiciar fiind obligatorie. Acestea ar fi următoarele¹²:

- săvârșirea unei fapte penale de trei sau mai multe persoane împreună;
- săvârșirea infracțiunii prin acte de cruzime sau prin metode ori mijloace care prezintă pericol public;
- săvârșirea aceleiași infracțiuni de către un infractor major împreună cu un minor,
- săvârșirea infracțiunii din motive josnice;
- săvârșirea infracțiunii în stare de beție, anume provocată în vederea comiterii faptei;
- săvârșirea infracțiunii de către o persoană care a profitat de o situație prilejuită de o calamitate.

Pe lângă împrejurările ce stau la baza circumstanțelor prevăzute de art. 75 C.Pen., sunt și altele cuprinse în norme speciale. În acest caz ele sunt considerate circumstanțe agravante legale speciale. În literatura juridică se apreciază de către unii autori că în acest caz, în mod greșit aceste împrejurări sunt considerate ca fiind circumstanțe agravante prevăzute în norme speciale sau respectiv în partea specială a Codului Penal și că, de fapt, acestea sunt elemente de agravare ale infracțiunii, caracterizând aceeași infracțiune la care se referă dar în forma agravantă prevăzută și incriminată astfel de legiuitor.

În alte lucrări, împrejurările menționate chiar și atunci când sunt prevăzute în normele de incriminare își păstrează caracterul de circumstanțe, conținutul constitutiv al infracțiunii fiind stabilit în norma de incriminare a faptei cipice. Este propriu să vorbim de un conținut „agravat“ sau „calificat“ al infracțiunii ca despre ceva autonom față de conținutul propriu-zis al infracțiunii.

În cazul unor modalități normative agravante în care se pot săvârși anumite infracțiuni nu este vorba de un nou conținut al infracțiunii, ci este vorba de conținutul simplu, propriu-zis al infracțiunii tipice la care se adaugă o împrejurare care mărește gradul de pericol social al faptei și, implicit, determină agravarea răspunderii penale¹³.

12 Gheorghe Boboș, Gheorghe Vlădica-Rațiu, *Răspunderea, responsabilitatea și constrângerea în domeniul dreptului*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1996, pag. 148.

13 Octavian Pop, *Cauzele care atenuează și agravează pedeapsa*, Ed. Scaiul, București, 2001, pag. 89.

Pentru a argumenta această opinie, se invocă prevederile art. 72 C.Pen. Acest text de lege enumeră, printre criteriile de individualizare și împrejurările care atenuează sau agravează răspunderea. Potrivit aceluiași text, de aceste criterii se va ține cont atât în aplicarea pedepsei cât și în stabilirea ei.

În cazul *circumstanțelor agravante legale speciale*, legiuitorul a avut în vedere împrejurările ce privesc la stabilirea pedepsei, în vreme ce *circumstanțele agravante generale* sunt elemente de care ține cont judecătorul în momentul aplicării pedepsei (sfera circumstanțelor legale speciale de agravare au în vedere locul săvârșirii infracțiunii, timpul sau alte împrejurări care țin de faptă sau de făptuitor).

În unele situații, legiuitorul a constituit din aceeași împrejurare agravantă atât o circumstanță legală cu caracter general, prevăzând-o expres și exemplificativ prin prevederile art. 75 C.Pen., cât și o circumstanță de agravare cu caracter special, prevăzând-o tot expres în conținutul circumstanțial al unor infracțiuni determinate. În asemenea situații, împrejurarea agravantă are o dublă semnificație juridică, pe de o parte ca circumstanță de aplicabilitate generală, iar pe de alta, ca element agravant circumstanțial al conținutului juridic al unei anumite infracțiuni.

Se consideră, de principiu, că în cazurile în care pentru infracțiunea săvârșită este incidentă aplicarea aceleiași împrejurări și în calitate de circumstanță agravantă legală generală și în calitate de circumstanță legală specială (sau individuală, cum mai sunt calificate), conflictul sau coincidența se rezolvă prin reținerea și aplicarea numai a celei din urmă.

S-a apreciat că, potrivit principiului legalității penale, coexistența celor două categorii de agravante, trebuie să se regăsească în planul încadrării juridice a faptei, nicio rațiune de ordin tehnic sau practic neputând elimina obligativitatea incidenței unei norme cu caracter penal incriminator, decât în caz de derogare expresă a specialului de la general. Când însă, coincidența nu este deplină, invederând atât rațiuni distincte cât și regimuri de agravare inegală, se crede că în lipsa unei derogări expresive a specialului de la general, se vor reține ambele agravante, atât pe planul încadrării juridice a faptei cât și în cel al stabilirii în concret a răspunderii penale.

Spre deosebire de circumstanțele agravante legale prevăzute expres de art. 75 alin.1 lit. a-f C.Pen., care odată constatate atrag și o aplicare obligatorie, celelalte circumstanțe de agravare care pot fi considerate ca atare de instanța de judecată, pe baza unei libere evaluări de ansamblu a cauzei, sunt lăsate la libera apreciere a instanței, purtând denumirea de circumstanțe de agravare judiciare. În acest sens, dispoziția art. 75, alin.2 C.Pen. conține următoarea formulare: „Instanța poate reține ca circumstanțe agravante și alte împrejurări care imprimă faptei un caracter grav“.

Legea penală nu definește circumstanța agravantă judiciară și spre deosebire de circumstanțele agravante judiciare care cel puțin sunt exemplificate, nu nominalizează nicio astfel de circumstanță. Acest sistem este cunoscut și de legislația penală a majorității statelor care conțin prevederi similare. Singura condiție care se impune a fi reținută de către instanță este aceea că împrejurarea pe care o reține

ca circumstanță agravantă, să imprime faptei un caracter grav, adică un grad de pericol social ridicat¹⁴.

Deși legea nu indică explicit cu titlu de exemplu împrejurările care pot constitui circumstanțe agravante, implicit trebuie socotite ca exemple împrejurările prevăzute în art. 75 C.Pen. Pot fi deci, reținute împrejurări care au asemănare cu cele din acest articol, de exemplu: împrejurarea că infractorul s-a folosit la săvârșirea faptei de un iresponsabil, sau împrejurări asemănătoare cu unele din circumstanțele agravante (vătămarea mai multor persoane, starea de beție a făptuitorului).

Deși facultativă, constatarea circumstanțelor agravante nu este lăsată la discreția judecătorului, în sensul că aceștia nu au posibilitatea de a ignora prezența și acțiunea lor în cadrul procesului penal. Conform dispozițiilor art. 79 din Codul penal și 350 din Codul de procedură penală, judecătorul are obligația să arate în cuprinsul hotărârii, în mod concret, orice împrejurare reținută ca circumstanță agravantă și să motiveze constatarea lor sau nereținerea unor împrejurări ca și circumstanțe agravante. Odată calificate și reținute ca atare, aceste împrejurări obligă la stabilirea cuantumului pedepsei aplicate infractorului sau infracțiunii la care se referă în funcție de efectele prevăzute de art. 73 C.Pen.

Într-o speță, inculpatul fiind cunoscut ca scandalagiu, un element stăpânit de viciul băuturii, inspirând celor din jur o teamă permanentă, și-a ucis concubina cu care avea un copil minor, aplicându-i numeroase lovituri de cuțit chiar și după ce aceasta s-a prăbușit, pentru ca apoi, după intervenția martorilor să fugă de la locul faptei, încercând să se sustragă urmării penale și cu ocazia cercetării penale a dat declarații contradictorii. S-a apreciat că, dată fiind pericolozitatea infractorului, era incidentă în cauză prevederea dispozițiilor art. 75 alin. final C.Pen.

În art. 75, lit. e C.Pen. se prevede de asemenea, ca o circumstanță agravantă generală, împrejurarea prin care săvârșirea infracțiunii s-a produs în timpul cât făptuitorul se afla în stare de beție anume provocată în vederea comiterii faptei. În dispozițiile art. 49, alin. 2 C.Pen. se precizează că beția voluntară, chiar atunci când este completă, nu înlătură răspunderea penală pentru fapta săvârșită în această stare, dar poate constitui, după caz, o circumstanță agravantă sau o circumstanță atenuantă. Potrivit acestor dispoziții, starea de beție voluntară provocată în mod întâmplător se inserează printre acele împrejurări care pot constitui circumstanțe atenuante sau agravante. Așadar, starea de beție ocazională este o circumstanță cu caracter bivalent, caracterul și influența ei asupra pedepsei neputând fi determinate decât în fiecare caz concret, în funcție de împrejurările de fapt ale cauzei¹⁵.

Spre deosebire de această circumstanță, împrejurarea prin care infracțiunea a fost săvârșită în starea de beție pe care infractorul și-a provocat-o anume pentru a dobândi mai mult curaj în vederea săvârșirii faptei sau pentru a beneficia, eventual, de o circumstanță atenuantă, nu mai are caracter bivalent, ci constituie în toate cazurile

14 Constantin Bulai, „Manual de drept penal. Partea generală“, Edit. All, 1997, pag. 382.

15 Vintilă Dongoroz (coord.), *op.cit.*, vol. I, pag. 166.

o circumstanță cu caracter agravant. Starea de pericolozitate deosebită a infractorului rezultă, în acest caz, pe de o parte, din săvârșirea infracțiunii cu premeditare, dovedită prin însăși provocarea stării de beție în scopul săvârșirii infracțiunii, iar pe de altă parte, din procedeul folosit în vederea realizării infracțiunii și pentru a obține, eventual, o pedeapsă mai blândă decât cea cuvenită în realitate.

Existența premeditării în condițiile în care beția a fost completă este explicată în știința dreptului penal prin referire la așa-numitele *actiones liberae in causa*, fapta infracțională fiind gândită și voită anterior, chiar dacă în momentul săvârșirii ei făptuitorul se afla în stare de inconștiență, stare care, dacă n-ar fi fost deliberat indusă, ar fi putut duce cel puțin la atenuarea pedepsei de aplicat.

Pe de altă parte, starea de beție anume provocată poate afecta și responsabilitatea, cu riscul ca în coroborare cu alte împrejurări starea de beție să prezinte o stare de pericol ce poate împinge consecințele actului infracțional peste limitele pe care și le-a fixat infractorul inițial. Majoritatea autorilor sunt de părere că, în realitate, beția, în astfel de cazuri, nu este completă deoarece însuși faptul săvârșirii dovedește că infractorul în momentul când a declanșat procesul causal care a dus la producerea rezultatului ilicit nu era inconștient, adică complet beat.

Circumstanța agravantă operează pe baza existenței efective a intenției cu premeditare în săvârșirea infracțiunii. Esențial este să se dovedească faptul că starea de beție a fost anume provocată în vederea săvârșirii infracțiunii.

Beția voluntară preordinată constituie întotdeauna o circumstanță agravantă, caracterizată ca atare de legiuitor, pentru că relevă pericolozitatea sporită a infractorului. Premeditarea asupra modului de săvârșire a faptei, pregătirea acesteia cu minuțiozitate și sânge rece, dovedește perseverența infracțională și fermitatea deciziei sale antisociale¹⁶.

Starea de beție poate fi provocată prin consumarea de alcool sau alte substanțe. Alcoolul, substanțele stupefiante etc., în general au efect puternic energizant, de scurtă durată, și prin urmare, persoanele care se găsesc în această stare dovedesc multă îndrăzneală, se eliberează de complexe având mai multe șanse de reușită în săvârșirea infracțiunii. Acesta este unul dintre motivele pentru care cel ce și-a produs această stare anume pentru a săvârși infracțiunea apare într-o lumină mult mai periculoasă.

Beția voluntară completă este exclusă explicit, potrivit art. 49 alin.2 C.Pen., dintre cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, deoarece în această situație subiectul s-a pus în mod voit în această stare dându-și seama, încă de la început și apoi în tot timpul cât starea de beție era incompletă, de eventualele urmări negative pe care le-ar putea avea consumul de alcool. Nu are nicio relevanță dacă agentul a consumat băuturile alcoolice cu intenția de a se îmbăta sau nu.

Această formă a beției poate constitui fie o circumstanță atenuantă când este întâmplătoare, fără vreo legătură preconceptută cu fapta săvârșită, fie o circumstanță agravantă, când aceasta este preordinată (anume provocată în scopul săvârșirii faptei prevăzute de legea penală).

¹⁶ Octavian Pop, *op. cit.*, pag. 86.

În stare de beție voluntară completă subiectul poate comite unele fapte ilicite comise cum ar fi insulta, ultrajul sau fapte omisive prin neîndeplinirea obligațiilor legale care i-ar fi revenit pe timpul cât s-a aflat în starea de beție. Nu are relevanță dacă subiectul a consumat băuturi alcoolice deși era suferind de o boală psihică care afecta capacitatea sa de apreciere critică a faptelor; în acest caz instanța va putea reține cel mult existența unei circumstanțe atenuante¹⁷.

Persoana care comite o faptă prevăzută de legea penală în stare de beție voluntară, completă, răspunde pentru infracțiunea comisă. Dacă însă ulterior beția voluntară se convertește într-o beție accidentală completă (de exemplu, o persoană după ce consumă o cantitate de vin este solicitată de prietenii săi să consume o băutură inofensivă; convins că băutura nu este alcoolică agentul o consumă deși în realitate era o băutură alcoolică foarte puternică) în acest caz eroarea în care s-a aflat subiectul face să opereze prevederile art. 49 alin.1 C.Pen.

În situația în care starea de ebrietate reprezintă un element constitutiv sau circumstanțial al unei infracțiuni, prevederile art. 49 alin. 2 C.Pen. nu se mai aplică¹⁸. Astfel, de exemplu, în cazul infracțiunii de ucidere din culpă, starea de ebrietate constituie o circumstanță agravantă a acesteia (art. 178 alin. 3 C.Pen. în ipoteza când fapta este săvârșită de un conducător de vehicul cu tracțiune mecanică).

Starea de ebrietate poate fi uneori și o condiție a elementului material al laturii obiective a unei infracțiuni. De exemplu constituie infracțiunea prevăzută de art. 275 C.Pen. (părăsirea postului și prezența la serviciu în stare de ebrietate) „exercitarea atribuțiilor de serviciu în stare de ebrietate de către angajații care asigură direct siguranța circulației mijloacelor de transport ale căilor ferate“.

Stării de beție voluntară i se pot suprapune unele cauze justificative (ex. legitima apărare, starea de necesitate) sau alte cauze care înlătură caracterul penal al faptei (ex. constrângerea fizică sau morală ori eroarea de fapt).

Prin natura sa, beția preordinată este o circumstanță personală care, de principiu, atrage agravarea pedepsei doar pentru persoana care se află în această stare, însă, în literatura de specialitate, s-a generalizat opinia că, în situația în care o asemenea stare a fost cunoscută și de ceilalți participanți, circumstanța se obiectivează și produce efectele unei circumstanțe reale, deci asupra tuturor participanților care își însușesc scopul urmărit prin provocarea stării de beție.

S-a mai apreciat că interpretarea acestei opinii, având un caracter extensiv, nu poate fi aplicată unei norme instituite în defavoarea infractorului, care prin caracterul ei trebuie supuse unei interpretări stricte.

Când legea prevede circumstanța agravantă specială a premeditării, dacă se constată că făptuitorul și-a provocat anume starea de beție, în vederea săvârșirii infracțiunii, această împrejurare constituie dovada premeditării, astfel că se va reține o singură agravantă, și anume premeditarea.

17 Mihai Apetrei, Ilie Pascu, Cleopatra Drimer, *Cauze care înlătură caracterul penal al faptei*, Ed. Ecologică, București, 2001., pag. 196.

18 Traian Dima, „Drept penal. Parte generală“, Edit. Lumina Lex, 2001, pag. 521.

Existența unor împrejurări care determină un mai mare grad de pericol social al faptei sau al făptuitorului relevă, de regulă, necesitatea unei reacții mai severe, deci a unei pedepse mai grave ce trebuie aplicate făptuitorului. În complexul de împrejurări concrete în care are loc săvârșirea unei fapte apar însă mai totdeauna și alte împrejurări, stări sau situații care pot acționa în sens contrar, determinând, dimpotrivă, un grad de pericol social mai scăzut. La determinarea efectului pe care circumstanțele, în general, și deci și circumstanțele agravante, îl au asupra pedepsei, trebuie să se țină seama de ansamblul circumstanțelor. De aceea, deși circumstanțele agravante constatate în realitate trebuie să fie avute în vedere la determinarea concretă a pedepsei, efectul lor urmează să fie stabilit totdeauna în mod concret, adică ținându-se seama de toate circumstanțele¹⁹.

Ca și în cazul circumstanțelor atenuante, nici în cazul circumstanțelor agravante legiuitorul nu se limitează la caracterizarea și enumerarea împrejurărilor ce constituie astfel de circumstanțe și la orientarea instanței în reținerea ca atare a altor asemenea împrejurări, ce prevede totodată modul și măsura în care pedeapsa concretă poate fi sporită sub influența lor.

Legea prevede limitele generale ale influenței pe care o pot avea asupra pedepselor, stabilind cadrul în care are loc individualizarea în prezența circumstanțelor agravante. Efectele circumstanțelor agravante sunt prevăzute prin dispozițiile din art. 78 C.Pen. Astfel, din analiza acestor dispoziții, se constată că, spre deosebire de cazul în care sunt reținute circumstanțele atenuante (legale sau judiciare), pentru care s-a prevăzut o atenuare obligatorie a pedepsei, în cazul reținerii circumstanțelor agravante legiuitorul a consacrat principiul agravării facultative a pedepsei sub influența acestora.

Potrivit dispoziției cuprinse în art. 78 alin. 1 C.Pen., în cazul în care s-a constatat existența unei circumstanțe agravante, se poate aplica o pedeapsă până la maximum special al acesteia, iar dacă acesta apare ca fiind neîndestulător, legea prevede că instanța poate agrava pedeapsa, aplicând un spor de până la cinci ani, în cazul închisorii. Singura condiție impusă de legiuitor, pentru a nu lăsa loc unor pedepse rezultante exagerat de mari față de maximum special prevăzut în Partea specială a Codului penal pentru infracțiunea săvârșită, este aceea ca sporul aplicat (de până la 5 ani), stabilit în concret, să nu depășească o treime din maximum special.

În cazul în care se aplică o pedeapsă cu amendă, de asemenea, se poate spori pedeapsa până la maximum special prevăzut în Codul penal, iar sporul ce se poate aplica peste acest maxim, când el nu pare îndeșulător, este limitat la o jumătate din maximum special prevăzut pentru infracțiunea săvârșită de infractor. Deci, legiuitorul a lăsat la atitudinea instanței posibilitatea aplicării unei pedepse peste maximum special, prin adăugarea unui spor variabil în funcție de gravitatea pedepsei prevăzut de lege sau chiar înlocuirea pedepsei amenzii cu închisoarea²⁰.

19 Octavian Pop, *op. cit.*, pag. 106.

20 Matei Basarab, *Drept penal. Partea generală. Tratat*, Ed. Lumina Lex, București, 2005, vol. II, pag. 437.

Deși legea nu prevede o agravare obligatorie a pedepsei, instanța care a constatat existența unor circumstanțe agravante și lipsa unor circumstanțe atenuante, trebuie să dea eficiență agravantelor constatate. Pentru aceasta este suficient ca instanța să stabilească o pedeapsă către maximul special fără să fie necesară atingerea și depășirea acestuia.

Aplicarea unei pedepse superioară maximului special este posibilă numai dacă instanța apreciază că maximul special este neîndestulător. Această apreciere a instanței se poate întemeia fie pe greutatea specifică a unei circumstanțe agravante în determinarea gradului de pericol social sporit al faptei sau al făptuitorului (de exemplu săvârșirea infracțiunii prin acte de cruzime deosebită sau prin folosirea unor mijloace de mare pericol public, cu posibilitatea unor urmări extrem de grave), fie numărul circumstanțelor agravante care trebuie apreciate laolaltă și stabilită influența lor comună asupra gradului de pericol social al faptei²¹.

Și în cazul în care datorită modului de săvârșire a infracțiunii instanța va reține în sarcina inculpatului mai multe circumstanțe agravante, stabilirea pedepsei se face după aceleași reguli, respectiv, în cazul închisorii se aplică o pedeapsă până la maximul ei special care, dacă nu este îndeștător, poate fi sporită cu până la 5 ani, fără însă a se depăși o treime din acest maxim, iar, în cazul amenzii, de asemenea, se poate aplica un spor de până la jumătate din maximul acesteia.

Desigur, în aceste cazuri, pedeapsa aplicată va reflecta gradul de pericol social al faptei și pericolozitatea făptuitorului prin quantumul sporului aplicat, având în vedere că, uneori, există legături, de ordin medical, între comportamentul antisocial al unor infractori — cu referire la comportamentul infracțional — și anumite trăsături ale persoanei ca: impulsivitatea, opoziția și scepticismul, prezente cu o frecvență mult mai mare în rândul infractorilor, ceea ce nu poate însă opera în favoarea acestor făptuitori, ci, mai degrabă, în defavoarea lor.

Consacrarea sistemului agravării facultative a pedepselor este în deplină concordanță cu principiul individualizării pedepsei. În primul rând, agravarea nu va avea loc decât atunci când ea se va dovedi necesară față de ansamblul împrejurărilor concrete. În al doilea rând, această agravare poate corespunde totdeauna gradului de pericol social al faptei și stării de pericolozitate a făptuitorului, prin limitele largi în care pedeapsa poate fi agravată. Legea permite, într-adevăr, aplicarea unei pedepse peste maximul special prevăzut pentru infracțiunea săvârșită. În felul acesta, circumstanțele agravante pot îndeplini un rol important în realizarea politicii penale.

Potrivit art. 24 din Codul penal al Republicii Moldova, persoana care a săvârșit o infracțiune în stare de ebrietate nu este liberată de răspunderea penală. Norma citată are în vedere starea de ebrietate obișnuită (simplă, fiziologică) în care a ajuns persoana ca efect al folosirii alcoolului, substanțelor narcotice sau toxice, ori a altor substanțe cu efect ebriant sau narcotizant. O astfel de stare de ebrietate, indiferent

21 Ștefan Daneș, *Considerații în legătură cu circumstanțele agravante legale și judiciare*, în R.R.D. 11/1984, în R.R.D. nr. 2/1982.

de gradul ei de gravitate, nu poate fi considerată stare de iresponsabilitate, deoarece lipsește criteriul medical al ei (boala psihică cronică, tulburarea psihică temporară sau starea patologică, despre care se vorbește în art. 23).

Cauzele ebrietății, gradul și influența ei asupra săvârșirii infracțiunii trebuie stabilite, or, conform art. 24 C.Pen. al Republicii Moldova, ele se iau în considerație la stabilirea pedepsei. Aceste dispoziții ale art. 24 C.Pen. al Republicii Moldova au importanță juridico-penală în practica judiciară. Astfel, săvârșirea infracțiunii în stare de ebrietate este o circumstanță care agravează pedeapsa făptuitorului²². În funcție de cauzele ebrietății și de influența ei asupra săvârșirii infracțiunii, instanța de judecată este în drept a nu o considera drept circumstanță agravantă (art. 77 C.Pen. al Republicii Moldova).

De obicei, starea de ebrietate se consideră de către instanțele judecătorești ca circumstanță agravantă în cazurile în care această stare a contribuit la săvârșirea infracțiunii de către cel ce a consumat alcool sau substanțe ebriante. Însă în cazul în care făptuitorul a ajuns la starea de ebrietate independent de voința sa (prin înșelăciune i se dă persoanei o băutură în care s-a introdus o substanță narcotică sau este constrâns să consume substanțe toxice etc.) sau starea de ebrietate nu se află în legătură cu infracțiunea, instanța de judecată poate să nu recunoască această stare ca circumstanță agravantă.

22 Alexei Barbăneagră, *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*, Ed. Centrul de drept al avocaților, Chișinău, 2003, pag. 81.